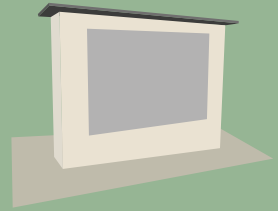
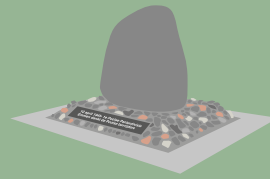
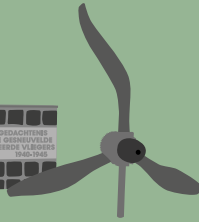
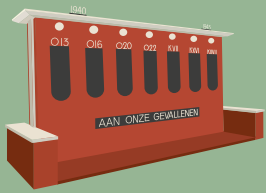

ADOP TEER E MONU MENT

We zijn blij dat jullie school een oorlogsmonument heeft geadopteerd! Door een monument of oorlogsgraf te adopteren en zelf een herdenking te organiseren, raken jaarlijks tienduizenden kinderen in Nederland betrokken bij de (lokale/regionale) geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, de traditie van herdenken en bijbehorende rituelen. Met het lesmateriaal onderzoeken kinderen in groep 7 en 8 het verhaal van het monument, denken ze na over het belang van herdenken en vieren en geven ze vorm aan hun eigen herdenking.

TIP

Neem contact op met het lokale 4 en 5 mei-comité, oranjecomité of de gemeente om te kijken wat er al bij het monument gebeurt en of er afstemming en/of samenwerking mogelijk is.

Kijk ook eens op de herdenkingskaart:

4en5mei.nl/herdenkingskaart.

DATABASE

Monumenten kunnen door meerdere scholen worden geadopteerd. In de oorlogsmonumentendatabase vind je op de pagina van het specifieke oorlogsmonument de adoptieschool (of scholen). Ook jullie school dus!

Zie: 4en5mei.nl/oorlogsmonumenten.

DOELSTELLINGEN

De doelstellingen van het lesmateriaal bij Adopteer een monument zijn:

- De kinderen weten dat op 4 mei tijdens de Nationale Dodenherdenking, maar ook op andere dagen in het jaar, allen – burgers en militairen – die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties en bij vredesoperaties, herdacht worden.
- De kinderen leren over de (lokale) geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en het geadopteerde monument door zelf onderzoek te doen naar een oorlogsmonument.
- De kinderen kunnen in eigen woorden vertellen wat het verhaal is van het geadopteerde monument.
- De kinderen leren welke rituelen bij herdenken horen.
- De kinderen ervaren hoe het is om zelf te herdenken.

AANSLUITING BIJ KERNDOELEN

Nederlands

kerndoel 4

De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder digitale bronnen.

Oriëntatie op jezelf en de wereld

kerndoel 37

De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Tijd

kerndoel 51

De leerlingen leren gebruikmaken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling gebruiken.

kerndoel 53

De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Kunstzinnige oriëntatie

kerndoel 56

De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

OMGEVINGSONDERWIJS

Adopteer een monument kan ingezet worden als een voorbeeld van omgevingsonderwijs. Kinderen worden zich aan de hand van het geadopteerde monument bewust van wat er in hun directe leefomgeving is gebeurd tijdens de Tweede Wereldoorlog.

MATERIALEN

- Werkboek met Onderzoeksdossier en Herdenkingsplan
- Handleiding voor de leerkracht
- Denkvragen & handleiding Denkvragen

DUUR VAN HET PROJECT

Het project duurt ongeveer vijf lesuren, maar het is natuurlijk ook mogelijk om losse onderdelen uit dit project te doen.

Introductiefilm bekijken. Onderzoeksdossier vullen en presentatie maken van resultaten.	2 lesuren
Denkvragen behandelen. Herdenking voorbereiden.	(minimaal) 2 lesuren
Herdenking	1 lesuur

Extra: herdenking maken op denkboek.nl	Op denkboek.nl/ herdenken kunnen kinderen hun eigen herdenking samenstellen. Ze verdiepen zich in een oorlogsslachtoffer en kiezen bijpassende rituelen.

HET 4 EN 5 MEI DENKBOEK

Ieder jaar geeft het Nationaal Comité 4 en 5 mei het 4 en 5 mei Denkboek cadeau aan alle kinderen in de bovenbouw van het primair onderwijs. Het Denkboek daagt kinderen op diverse manieren uit na te denken over de Tweede Wereldoorlog, herdenken en vieren, vrijheid en democratie. Ga naar onderwijsinformatie.nl/4en5mei om het gratis Denkboek voor uw klas te bestellen.

HET PROJECT

1. Introductiefilm door Lisa Wade

Start het project met het laten zien van de introductiefilm *Adopteer een monument - basisonderwijs*. Lisa Wade vertelt het verhaal van een monument en benoemt de vragen die het oproept. Ze roept de kinderen op om zelf op onderzoek uit te gaan naar het verhaal van hún monument en daarna een herdenking te organiseren. Zie 4en5mei.nl/adopteer-po. (De film duurt ca. 2,5 minuut.)

2. Onderzoek doen

Het onderzoeksdossier helpt de kinderen het verhaal achter hun monument te onderzoeken. Ze gaan hiermee in kleine groepjes aan de slag. Iedere groep kiest een of meerdere onderzoeksvragen. Zorg ervoor dat de groepjes verschillende onderzoeksvragen hebben. Ze zoeken online naar meer informatie of vragen lokale experts. Help de groepjes waar nodig op weg. Spreek af wanneer de kinderen hun resultaten presenteren. Alle presentaties samen vormen een compleet beeld van het geadopteerde monument. De kinderen gebruiken wat ze te weten zijn gekomen als basis voor het maken van hun eigen herdenking.

3. Denkvragen behandelen

In de Denkvragenhandleiding vind je Denkvragen. Dit zijn dertig kaartjes met filosofische vragen, opgedeeld in drie thema's. Door middel van deze Denkvragen kun je kinderen na laten denken én een open gesprek laten voeren over oorlog, herdenken en het belang van monumenten. Om het gesprek diepgang te geven, kunnen de Doorvraagvragen worden gebruikt. Jij als leerkracht bent gespreksleider, geen deelnemer.

4. Herdenking voorbereiden en uitvoeren

Gebruik het herdenkingsplan in het werkboek om stapsgewijs een eigen herdenking te organiseren. Leg de betekenis van de verschillende rituelen uit. Zorg ook dat de context van wie en wat herdacht wordt duidelijk is.

Geef kinderen individueel of in (tafel)groepjes een exemplaar van het herdenkingsplan, zodat zij zelf kunnen bijhouden wanneer iets geregeld is. Het herdenkingsplan wordt een plan van de hele groep.

OVERDRACHT VAN GROEP 8 NAAR GROEP 7

Op sommige scholen wordt een overdrachtsceremonie georganiseerd: groep 8 draagt het monument dan over aan groep 7, die het monument dan onder zijn hoede gaat nemen. Dit heeft een positieve uitwerking op het gevoel van verantwoordelijkheid voor het monument bij de kinderen! De nieuwe klas geeft nu het verhaal door.

WANNEER?

Wanneer de herdenking plaatsvindt, bepaal je zelf. Er zijn verschillende opties mogelijk.

Een dag naar keuze

De herdenking kan op 4 mei plaatsvinden, maar dat hoeft niet. Het kan het hele jaar door. Onderzoek heeft aangetoond dat het eigenaarschap van de kinderen zelfs bevorderd wordt door het organiseren van een herdenking, buiten een bestaande 4 mei-herdenking om.

In aanloop naar 4 mei

Omdat 4 mei altijd in de meivakantie valt, is het misschien lastig om de kinderen in schoolverband bij de herdenking op 4 mei te betrekken. Het is aan te bevelen al in de laatste weken van april de herdenking te organiseren.

Historische gebeurtenis

Het is ook mogelijk dat jullie school een monument heeft geadopteerd dat betrekking heeft op een historische gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog die op een ander moment in het jaar valt. In het zuiden zijn veel monumenten gerelateerd aan de bevrijding in september 1944 en in Friesland vinden veel herdenkingen plaats medio april omdat die provincie toen, in 1945, werd bevrijd.

Deelnemen aan een bestaande herdenking

Bij veel monumenten wordt jaarlijks al een herdenking georganiseerd door het lokale 4 en 5 mei-comité of oranjecomité, meestal op 4 mei. Veel scholen sluiten hier dan ook bij aan. Laat de kinderen zelf onderzoek doen naar het verhaal van hun monument, of nodig iemand van het lokale comité uit om over het gekozen monument te vertellen.

TIP

Laat de kinderen in **kleine groepen** werken, zodat zij samen de verantwoordelijkheid hebben om een goed onderzoeksresultaat te behalen.

TIP

Laat kinderen zo veel mogelijk zelf keuzes maken als het gaat om de invulling van de herdenking. Op deze manier wordt het een herdenking die is georganiseerd vanuit **intrinsieke motivatie**.

TIP

Nodig (groot)ouders uit om bij de herdenking te zijn.

Bespreek samen met het lokale comité hoe alle kinderen een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de herdenking, ook al kunnen niet alle kinderen op 4 mei aanwezig zijn. Bijvoorbeeld door ieder kind iets te laten maken wat een rol krijgt in de herdenkingsceremonie. Of laat de kinderen tijdens de herdenking het verhaal van het monument in hun eigen woorden vertellen.

COLOFON

PROJECTLEIDING
Nationaal Comité 4 en 5 mei

CONCEPT, TEKST EN REDACTIE
Patsboem! educatief

GRAFISCH ONTWERP
Ontwerphaven

BEELD
Ontwerphaven,
Shutterstock.com, ANP

©UITGAVE
Nationaal Comité 4 en 5 mei
Amsterdam 2023